



УДК 658.152.338.45:664

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КЛІМАТ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ

*А.В. Чорнобай, студентка 3 курсу факультету економіки та менеджменту
Науковий керівник – Г.М. Македон, асистент кафедри аграрної економіки
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»*

Статтю присвячено формуванню інвестиційного клімату в підприємствах аграрного сектору України.

Ключові слова: *сільське господарство, інвестиції, інвестиційний клімат, продовольство, агробізнес.*

Постановка проблеми. На сьогодні для України сільське господарство – ключова галузь, яка має потужний інвестиційний потенціал. Подальший розвиток аграрного сектору економіки України визначається рівнем інвестиційних можливостей та інвестиційною привабливістю галузі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема інвестування в АПК присвяченні наукові праці вчених-економістів, серед яких: І.А. Бланк, А.П. Гайдучий, О.М. Гаркуша, С.А. Гуткевич, М.І. Кісіль, В.І. Топіха, А.В. Чупіс та ін. Дослідження особливостей інвестиційного клімату та інвестиційної привабливості відображається в працях таких вчених, як В.В. Вовкодав, А.П. Гайдучий, С.А. Гуткевич, Г.І. Грицаєнко та ін. Їх дослідження охоплюють цілу низку питань, пов'язаних з ефективним залученням інвестицій та формування сприятливого інвестиційного клімату в аграрних підприємствах. Проте ряд проблем досі залишається вирішеним не повною мірою. До них насамперед відноситься питання, пов'язані з формуванням сприятливого інвестиційного клімату для інвесторів на мікрорівні рівні.

Метою дослідження є розробка рекомендацій щодо покращення інвестиційного клімату та стимулювання надходження інвестицій в економіку аграрних підприємств.

Виклад основного матеріалу. Інвестиційний клімат для агробізнесу має ряд особливостей. Найбільш проблемними, або найбільш важливими для розвитку вітчизняного аграрного сектору напрямами є:

- Інвестиції в післязбиральну обробку та зберігання сільгосппродукції;
- Сучасні принципи безпеки харчової продукції;
- Реєстрацію сільськогосподарських виробничих ресурсів;
- Ефективність використання ресурсів та енергоефективність.

Нижче наведено кілька прикладів неефективної державної політики в цих сферах.

1. Підвищення конкурентоспроможності та продуктивності аграрного виробництва є однією з головних цілей аграрної політики України. Разом з тим, нестача капіталу є однією з головних перешкод для досягнення цієї мети. Українські сільгоспвиробники лише на 48-66% забезпечені сільгосптехнікою для своєчасного проведення польових робіт; близько 80% техніки застаріло і потребує негайної заміни. Такий стан справ породжує значний попит на сучасну сільгосптехніку та обладнання, і статистика чітко фіксує постійне зростання закупівель сільгосптехніки і устаткування. Однак, та ж статистика свідчить про те, що українські сільгоспвиробники віддають перевагу імпортній, а не вітчизняній сільгосптехніці та устаткуванню.

2. Україна використовує застарілу, негнучку і надмірно складну систему контролю безпеки та якості харчової продукції. Така система не гармонізована з міжнародними практиками, не відповідає вимогам СОТ і не визнається переважною більшістю країн світу. Відповідно, ми не можемо експортувати свою продукцію на величезний і платоспроможний ринок Європейського союзу. Але найголовніше – діюча система не забезпечує ефективного контролю безпеки та якості харчової продукції для населення



**Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні тенденції соціально-економічного розвитку агропромислового
виробництва України в контексті інтеграції у світову економіку»**

України. Така негнучка, застаріла і надмірно складна система призводить до значних витрат з боку бізнесу. Згідно з оцінками ІФС, витрати на дотримання вимог системи для типового експортно-орієнтованого ланцюжка поставок молокопродуктів в Україні склали 2,24 млн. дол США в 2010 році. Екстраполюючи ці витрати на весь молочний комплекс, в сукупності це виходить 38-49 млн. дол США витрат, що еквівалентно приблизно 9% обсягу експорту молочної продукції України в 2010 році. Це суттєво підриває експортний потенціал продукції АПК України, а також конкурентоспроможність сектора. Досвід країн з розвинутою економікою свідчить про те, що адекватного рівня безпеки харчових продуктів можна досягти і без обмежуючих, негнучких і адміністративно обтяжливих процесів.

3. До недавнього часу всі зовнішньоекономічні контракти на експорт сільськогосподарської продукції повинні були обов'язково реєструватися на Аграрній біржі України. Без відповідного документа сільгосппродукцію не можна було експортувати. Загалом, витрати на реєстрацію зовнішньоекономічного контракту на Аграрній біржі становили в середньому 0,15-0,2% від вартості контракту. За оцінками ІФС, сукупні витрати експортерів на ці дві процедури склали близько 90 млн. грн. в 2011 році. При цьому функція Аграрної біржі та зареєстрованих на ній брокерів зводилася лише до посвідчення вже існуючих контрактів, без будь-яких зворотних зобов'язань щодо гарантування виконання контрактів, поставок тощо.

4. В Україні, на відміну від інших країн, існує обов'язкова сертифікація зерна та обов'язкова сертифікація зернових складів. Бізнес вже давно вимагає скасування цих обтяжливих та непотрібних з точки зору безпеки процедур, які збільшують собівартість виробництва зерна в Україні, але, на жаль, результатів поки що немає.

5. Згідно з Законом України «Про захист рослин», кожна партія засобів захисту рослин (ЗЗР) – зазвичай це 10-20 тон – підлягає обов'язковому тестуванню на відповідність певним якісним показникам. Імпортери ЗЗР підраховували, що, враховуючи кількість наявних лабораторій, які можуть виконувати необхідне тестування, і загальний обсяг щорічного імпорту ЗЗР, цим лабораторіям потрібно було б тестувати річний обсяг імпорту протягом 7 років, 24 години на добу, без вихідних і свят. Зрозуміло, що тестування перетворюється на формальну процедуру. Таким чином, знову бачимо абсолютно абсурдне додаткове навантаження на бізнес. [2]

6. У листопаді 2012 року було внесено зміни до деяких законів України щодо відновлювальної енергетики. Ці зміни дозволили застосовувати «зелений тариф» до електроенергії, виробленої з відходів тваринництва - на наш погляд, це може стати додатковим джерелом прибутку для сільгоспвиробників. Тим не менш, встановлено вимогу щодо питомої ваги сировини, матеріалів, основних засобів, робіт та послуг українського походження у вартості будівництва відповідного об'єкта електроенергетики, що виробляє електричну енергію з біомаси, на рівні 50%.

Економіка України за своєю структурою наближається до структури західних економік, де переважну частку в структурі ВВП займає сфера послуг. На момент розвалу СРСР сфера послуг у структурі ВВП займала лише 26% і зросла до майже 75% у 2012 році. Разом з тим, частка сільського господарства впала з 22% у 1991 році до 8% ВВП в 2012 році. Тим не менш, можна помітити, що темпи інвестування в сільське господарство (співвідношення інвестицій в основний капітал до секторальної доданої вартості) значно перевищують темпи інвестування в промисловість і сферу послуг. [1]



Продуктивність капіталу в сільському господарстві (секторальна додана вартість на одиницю вартості основних засобів) значно перевищує продуктивність капіталу в промисловості та сфері послуг. При цьому цей розрив зростає і далі, що є чітким сигналом для інвестування в сільське господарство. Кореляція динаміки продуктивності капіталу в сільському господарстві по відношенню до інших секторів з індексом світових цін на продовольство, який розраховується FAO, свідчить про певну залежність нашого сільського господарства від загальносвітового попиту на продовольство.

Зовсім інша ситуація з продуктивністю роботи в сільському господарстві. Як бачимо, вона менше продуктивності роботи в інших секторах економіки. Це свідчить про певні глибинні проблеми і з якістю робочої сили в сільському господарстві, тобто з рівнем професійної підготовки, і з рівнем аграрної освіти та науки в Україні, і з відсутністю належного забезпечення сектору сучасними засобами виробництва. [3]

Висновки та перспективи подальших досліджень. Тим не менш, на тлі істотної ризикованості ведення агробізнесу спостерігаємо інтенсифікацію інвестиційної привабливості сектора. І, враховуючи зростання населення планети і в основному позитивні очікування щодо динаміки цін на сільськогосподарську продукцію, слід очікувати і подальшого покращення інвестиційної привабливості аграрного сектору України.

Список літератури:

1. Боліновська Н. Я. Інвестиційна діяльність в умовах ринкової трансформації економіки України / Н. Я. Боліновська // За матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції „Сучасні тенденції і проблеми розвитку інвестиційно-будівельного комплексу». - Тернопіль, 2007. – С. 108 - 110.

2. Власюк Ю.О. Державне регулювання інвестиційної діяльності / Ю.О. Власюк // Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва / Сер. «Економіка АПК і природокористування», 2007. – № 8. – С.79-83.

3. Маловичко А.С. Проблеми оцінки інвестиційної привабливості підприємств / А.С. Маловичко // Економіка і регіон. Науковий журнал. – Полтава: ПНТУ, 2006. - №4. – С. 126-129.

ИНВЕСТИЦИОННЫЙ КЛИМАТ В аграрном секторе УКРАИНЫ

*А.В. Чернобай, студентка 3 курса факультета экономики и менеджмента
Научный руководитель - Г.Н. Македон, ассистент кафедры аграрной
экономики*

ОП НУБиП Украины «Нежинский агротехнический институт»

Статья посвящена формированию инвестиционного климата на предприятиях аграрного сектора Украины.

Ключевые слова: сельское хозяйство, инвестиции, инвестиционный климат, спрос, продовольствие, агробизнес.

INVESTMENT CLIMATE IN AGRICULTURAL SECTOR OF UKRAINE

*Anna V. Chornobay, 3-rd year student of the faculty of economics and management
Supervisor – Halyna M. Makedon, assistant department of agricultural economics
SS of NULES of Ukraine «Nizhyn Agrotechnical Institute»*

This article is devoted to the formation of the investment climate in Ukraine's agricultural sector enterprises.

Keywords: agriculture, investment, investment climate, demand, food, agribusiness.